

**ВІДДІЛ ОСВІТИ КРАСНОКУТСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
ПАРХОМІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ КРАСНОКУТСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
БОГОДУХІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 20
ДЛЯ МАШИНІСТА (КОЧЕГАРА) КОТЕЛЬНОЇ НА ТВЕРДОМУ ПАЛИВІ**

с. Пархомівка

ВІДДІЛ ОСВІТИ КРАСНОКУТСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ ПАРХОМІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ КРАСНОКУТСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ БОГОДУХІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директора

Пархомівського ліцею

від «___» _____ 2026 р. № ___

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 20 ДЛЯ МАШИНІСТА (КОЧЕГАРА) КОТЕЛЬНІ НА ТВЕРДОМУ ПАЛИВІ

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з охорони праці машиніста (кочегара) (далі - Інструкція); є інструкцією за професією, яка встановлює вимоги щодо безпечного ведення робіт машиніста (кочегара) котельні на твердому паливі.

1.2. До виконання обов'язків машиніста (кочегара) допускається особа віком 21 рік, яка пройшла медичний огляд і за станом здоров'я може виконувати таку роботу.

1.3. Машиніст (кочегар) має бути застрахований від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

За наявності страхування та в разі завдання шкоди здоров'ю, сторож має право на відшкодування шкоди, заподіяної йому внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання, пов'язаних з виконанням ним трудових обов'язків.

1.4. Машиніст (кочегар) зобов'язаний:

- виконувати Правила внутрішнього трудового розпорядку Пархомівського ліцею, не перебувати на робочому місці у нетверезому стані, стані наркотичного чи токсичного сп'яніння;
- виконувати лише роботу, що доручив керівник та за якою проінструктований;
- бути уважним під час роботи, не робити сторонніх справ та не відвертати уваги інших працівників;
- дотримуватися правил безпечного поводження з електротехнічними пристроями, не торкатися відкритих частин електрообладнання, що перебувають під напругою;
- не виконувати вказівок, що суперечать правилам техніки безпеки ;
- пам'ятати про особисту відповідальність за дотримання правил з охорони праці;

- уміти надавати першу долікарську допомогу;
- уміти користуватися первинними засобами пожежогасіння.

1.5. Машиніст (кочегар) в процесі роботи:

- не має права використовувати обладнання не передбачене типовими переліками;
- зобов'язаний здійснювати процес за умов дотримання «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти»;
- нести відповідальність за забезпечення безпечного проведення освітнього процесу;
- нести особисту відповідальність за збереження життя і здоров'я при виконанні своїх посадових обов'язків;
- повідомляти директора закладу, завідувача господарством про кожний нещасний випадок, організовувати надання першої медичної (долікарської) допомоги потерпілому, а в разі необхідності надання спеціалізованої медичної допомоги;
- допомагати організовувати евакуацію здобувачів освіти з приміщення в разі пожежі та інших аварійних ситуацій, чи стихійного лиха.

1.6. Під час приймання на роботу машиніст (кочегар) ознайомлюється під підпис з умовами праці та з інформацією про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих чинників

1.7. Машиніст (кочегар) несе відповідальність за порушення вимог, що сталися з його вини, викладених у цій Інструкції, у порядку, встановленому трудовим договором та правилами внутрішнього трудового розпорядку установи.

1.8. Машиніст (кочегар) один раз на три роки в комісії закладу проходить обов'язкове навчання з охорони праці, пожежної та техногенної безпеки, безпеки життєдіяльності.

1.9. При оформленні на роботу машиніст (кочегар) проходить первинний медичний профілактичний, а в подальшому 1 раз на рік повторні медичні профілактичні огляди, з відміткою в санітарній книжці та (за необхідністю) у посвідченні з електробезпеки про допуск до роботи.

1.10 Після підписання наказу про зарахування на роботу машиніст зобов'язаний отримати вступний (в службі охорони праці) та первинний інструктаж (на робочому місці) і в подальшому 1 раз на три місяці проходить навчання у вигляді повторних інструктажів. Оператор один раз на рік підтверджує дійсність посвідчення на роботу у котельній.

1.11. Машиніст (кочегар):

- використовує приміщення котельні, де працює за призначенням і не допускає до нього здобувачів освіти;
- експлуатує приміщення котельні, дотримуючись всі нормативно-правові акти оформленого комісією за наказом закладу освіти;
- оформлює куточок охорони праці та безпеки життєдіяльності, де розміщує нормативні матеріали, повідомлення, інструкції з охорони праці та безпеки життєдіяльності, плакати безпечних прийомів праці та паспорт котла;

- забезпечує додержання вимог безпеки та гігієни праці а приміщенні котельні.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи.

2.1. Машиніст (кочегар) до початку роботи повинен:

- перевірити справність обладнання, манометрів тиску води в котлі, працездатність вентиляції та системи електричного живлення, впевнитись у наявності палива та проглянути журнал чергування на випадок записів про усунення несправностей.
- в разі виявлення пошкоджень, які несуть небезпеку або усунення несправностей на тимчасовий період, не починає роботи до усунення виявлених недоліків;
- повинен впевнитись у наявності засобів надання першої медичної (долікарської) допомоги, аптечка та протипожежного інвентарю;
- чітко визначити порядок та безпечні правила проведення роботи.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Не приступає до роботи за умов, якщо:

- не забезпечено вільний вихід з приміщення котельні в коридор або на сходовий марш;
- проходи до дверей між рядами обладнання, стелажів або столів зашарашені іншим крамом і прохід становить менше 0,8 м;
- електропроводка в приміщенні не стаціонарна, чи не виконана відповідно до вимог техніки безпеки та промислової санітарії. Забороняється використання електричних подовжувачів.

3.2. Про всі несправності, які виникли в процесі роботи і які були тимчасово усунені, робити запис до журналу чергування. При передачі зміни звернути увагу на це машиніста (кочегара), який приймає зміну.

3.3. При виявленні несправностей, які можуть призвести до аварійних ситуацій, чи травмуванню, припинити роботу, виключити котли і повідомити про це керівника закладу.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи.

4.1. Машиніст (кочегар) забезпечує:

- відключення електроприладів;
- провітрювання приміщення;
- вологе прибирання;
- закриття приміщення.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях.

5.1. При виявленні ознак горіння необхідно негайно повідомити про це адміністрацію закладу і викликати пожежну охорону по телефону – 101. В разі виявленні угарного газу викликати рятувальну службу. У всіх не стандартних ситуаціях доповідати про це директор закладу.

5.2. При прибутті аварійних служб, забезпечити вільний доступ на територію закладу.

5.3. При можливості машиніст бере участь у допомозі по усуненню аварійних ситуацій, надає консультації про конструктивні і технологічні особливості

об'єкта, організовує залучення до вжиття необхідних заходів, пов'язаних із ліквідацією аварії та попередженням її розвитку, сил та засобів закладу.

При нещасному випадку надайте першу (долі карську) допомогу потерпілому і вжити заходи по наданню медичної допомоги.

Надання першої медичної допомоги треба починати з оцінки загального стану потерпілого і на підставі цього скласти думку про характер пошкодження. У разі різкого порушення або відсутності дихання, зупинки серця негайно приступити до проведення штучного дихання та зовнішнього масажу серця, негайно викликати за телефоном 103 швидку медичну допомогу.

5.4. Дії при пораненні:

- для надання першої допомоги при пораненні необхідно розкрити індивідуальний пакет і накласти стерильний перев'язувальний матеріал;
- якщо індивідуального пакета не буде, то для перев'язки необхідно використати чисту тканину (носову хустинку тощо). На те місце тканини, що приходить безпосередньо на рану, бажано накапати декілька капель розчину йоду, щоб одержати пляму розміром більше рани, а після цього накласти тканину на рану. Особливо важливо застосовувати розчин йоду зазначеним чином при забруднених ранах.

5.5 Дії при переломах, вивихах, ударах, розтягненні:

- при переломах і вивихах необхідно пошкоджену кінцівку закріпити шиною, фанерною пластинкою, палицею, картоном або іншим подібним предметом. Пошкоджену руку можна також підвісити за допомогою перев'язки або хустки до шиї і прибинтувати до тулуба;
- при передбачуваному переломі черепа (несвідомий стан після удару голови, кровотеча з вух або рота) необхідно прикласти до голови холодний предмет (грілку з льодом, снігом чи холодною водою) або зробити холодний компрес;
- при підозрі перелому хребта необхідно потерпілого покласти на дошку, не підіймаючи його, чи повернути потерпілого на живіт обличчям униз, наглядаючи при цьому, щоб тулуб не перегинався, з метою уникнення пошкодження спинного мозку;
- при переломі ребер, ознакою якого є біль при диханні, кашлі, чханні, рухах, необхідно туго забинтувати груди чи стягнути їх рушником під час видиху.

5.6 Дії при теплових опіках:

- при опіках вогнем, парою, гарячими предметами в жодному разі не можна відкривати пухирі, які утворюються, та перев'язувати опіки бинтом;
- при опіках першого ступеня (почервоніння) обпечене місце обробляють ватою, змоченою етиловим спиртом;
- при опіках другого ступеня (пухирі) обпечене місце обробляють спиртом, 3 %-м марганцевим розчином або 5 %-м розчином таніну;
- при опіках третього ступеня (зруйнування шкіряної тканини) накривають рану стерильною пов'язкою та викликають лікаря.

5.7. Дії при кровотечі:

- для того, щоб зупинити кровотечу, необхідно підняти поранену кінцівку вгору, кровоточиву рану закрити перев'язувальним матеріалом, складеним у

клубочок, придавити її зверху, не торкаючись самої рани, потримати протягом 4—5 хв; якщо кровотеча зупинилася, то, не знімаючи накладеного матеріалу, поверх нього покласти ще одну подушечку з іншого пакета чи шматок вати і забинтувати поранене місце (з деяким натиском);

- при сильній кровотечі, яку не можна зупинити пов'язкою, застосовується здавлювання кровоносних судин, які живлять поранену область, за допомогою згинання кінцівок у суглобах, а також пальцями, джгутом або закруткою; при великій кровотечі необхідно терміново викликати лікаря.

6. Дії під час сигналу «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА»

6.1 Негайне припинення подачі палива:

- Для твердопаливних котлів: Припинити завантаження палива. За наявності технічної можливості та безпеки — перевести котел у режим мінімального горіння або припинити тягу (закрити піддувало).
- Для газових котлів: Перекрити основний кран подачі газу до пальника.

6.2 Технічна стабілізація системи:

- Перевірити роботу циркуляційних насосів. Якщо є загроза вимкнення електроенергії — підготувати систему до переходу на резервне живлення (генератор) або природну циркуляцію (якщо передбачено проєктом).
- Проконтролювати показники тиску та температури в системі, щоб уникнути перегріву теплоносія.

6.3 Захист обладнання та приміщення:

- Вимкнути всі допоміжні електроприлади (вентилятори наддуву, димососи тощо), крім систем автоматики безпеки.
- Зачинити вікна та двері в приміщенні котельні для зменшення наслідків можливої вибухової хвилі.

6.4 Евакуація до укриття:

- Переконатися, що котельня зачинена на замок (для запобігання доступу сторонніх осіб).
- Взяти з собою ліхтар, засоби зв'язку та ключі від котельні.
- Негайно попрямувати до визначеного укриття.

6.5 Дії в укритті:

- Доповісти завідувачу господарством (завгоспу) про стан зупинки котлів та безпеку котельні.
- Постійно перебувати на зв'язку на випадок виникнення аварійних ситуацій у тепломережі ліцею.

6.6 Дії після відбою (після виходу з укриття):

- Провести візуальний огляд будівлі котельні та димової труби на предмет пошкоджень.
- Перевірити цілісність трубопроводів та відсутність витоків теплоносія/газу.
- Поступово відновлювати роботу котлів згідно з технологічним регламентом пуску після аварійної зупинки.

**Відповідальна за організацію
роботи з охорони праці**

_____ **Тетяна ФЕДОРЕНКО**

УЗГОДЖЕНО:

**Інженер з охорони праці
групи господарського обслуговування
відділу освіти**

Краснокутської селищної ради _____ **Ірина РВИБОРОДА**

**Юрисконсульт
групи по господарському обслуговуванню
відділу освіти**

Краснокутської селищної ради _____ **Марія СУРГАЙ**

Ознайомлений(на)